

Statens råd for likestilling av funksjonshemmede

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 09/5095
Saksbehandler: IFL
Telefon: 24 16 37 38
E-post: ifl@helsedir.no
Dato: 23.09.2009

Høring - NOU 2009: 10 Fordelingsutvalget - tiltak som kan være særlig gunstige mht. å bedre inntektsfordelingen

Høringsuttalelsen til fordelingsutvalgets innstilling er behandlet i Statens råd for likestilling av funksjonshemmede sitt møte 1. september, og sluttbehandlet i rådets utvalg for levekår 8. september.

Fordelingsutvalget har behandlet tre hovedtyper av tiltak:

1. Tiltak innenfor oppvekst- og utdanningsområdet
2. Tiltak for å øke inkluderingen i arbeidsmarkedet
3. Tiltak innenfor den sekundære inntektsfordelingen (skatter og trygd)

Tiltakene som presenteres i NOU 2009:14 har et sterkt fokus på å få alle inn i inntektsgivende arbeid, som det viktigste tiltaket for å bedre inntektsfordelingen. De tre hovedtypene av tiltak utvalget har lagt frem for å nå dette målet vil bli kommentert senere i høringssvaret.

Imidlertid vil Rådet innledningsvis påpeke ufullstendigheten i de tiltakene som er presentert. Et stort hinder for inkludering av mennesker med funksjonsnedsettelse i skoleløp og arbeidsliv er manglende tilgjengelighet til utdanningsinstitusjonene og til infrastruktur man er avhengig av for å få tilgang til disse. Slik rådet ser det kunne en drøfting i rapporten av disse forholdene vært klargjørende som forklaring på hvorfor så mange med funksjonsnedsettelse, mot sin egen vilje, står utenfor arbeidslivet. Etter rådets mening er et mer universelt utformet samfunn blant de mest effektive virkemidler for å få mennesker med funksjonsnedsettelse til å bli likestilt innenfor utdanning og arbeidsliv. Å presentere tiltak for å innlemme tradisjonelt svakere grupper inn i "flertallssamfunnet" uten å samtidig diskutere universell utforming gir mangelfulle forslag til løsninger.

Rådet ønsker å kommentere Fordelingsutvalgets forslag til tiltak under overskriftene offentlige tiltak, utdanningsløp, økonomiske virkemidler og skatter og trygder.

Offentlige tiltak

Utvalget skriver i utredningen at de har valgt å ikke ta med offentlige tiltak rettet mot enkeltpersoner i sin utredning, men anerkjenner at slike tiltak kan være av stor betydning. Rådet ønsker å påpeke at slike tiltak kan være helt avgjørende for mennesker med funksjonsnedsettelsers mulighet til å delta aktivt i utdanning og arbeid, I rådets arbeidsprogram for perioden 2008 – 2012 står det:

”Deltakelse i samfunnet på lik linje med andre krever at det er helhet og sammenheng i de tjenestene den enkelte er avhengig av for denne deltakelsen. I forhold til deltakelse i arbeidslivet er det for eksempel ikke nok at lokalene på arbeidsplassen er tilgjengelige. Enkelte med nedsatt funksjonsevne er avhengige av bistand for å stå opp, å komme frem til holdeplass for offentlig kommunikasjon kan by på problemer og selve reisen kan by på hindringer.”¹

Ut fra dette mener rådet at utvalgets beslutning om ikke å behandle individuelle tiltak er uheldig.

Utdanningsløp

Rådet har tidligere vært negative til mer formell læring i barnehagen slik utvalget tar til orde for. I forbindelse med innspill til barnehagemeldingen uttalte rådet at

”Læring i barnehagen skal stimulere til mer likeverdig utvikling blant barna på slike ferdigheter som er naturlig for barnas alder. Altså skal ikke målet være å framskynde skolelæringen. Leken har en egenverdi som ikke må ødelegges av voksnes iver etter å få skoleflinke barn tidlig.”

For å få dette til må pedagogtettheten økes, noe utvalget også foreslår. I tillegg må kvaliteten i barnehagen bli bedre, slik at utsatte barn og barn med funksjonshemming fanges opp tidlig og blir gitt riktig hjelp som svarer til barnets individuelle behov.

Rådet tar til etterretning at utvalget ikke ønsker å uttale seg om hva som kan gjøres overfor svake elever i skolen, men ønsker å avvente kommende utredninger. Rådet vil behandle Midtlyngutvalgets rapport i sitt høringssvar til denne.

Rådet vil likevel kommentere at det kan oppfattes som ufullstendig når utredningen i liten grad tar for seg virkemidler direkte rettet mot utdanningsløpet, fordi utdanning (særlige høyere grad)

---

¹ http://www.helsedirektoratet.no/vp/multimedia/archive/00085/Program_for_r_dets_a_85329a.doc

har vist seg særlig effektivt for mennesker med funksjonsnedsettelse når det gjelder tilgang til arbeidsmarkedet. Rådet mener at alle må sikres tilgang til hele utdanningsløpet, og at opplæringen som gis må være tilrettelagt og av høy kvalitet.

Rådet etterspør en gjennomgang av studiefinansieringen innenfor høyere utdanning for mennesker med nedsatt funksjonsevne, jf. rådets høringsinnspill til Stjernøutvalgets utredning 6.5.2008² og rådets hørings svar til forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2009-2010, datert 27.11.2008³. Dagens studiefinansiering tar ikke tilstrekkelig hensyn til at enkelte funksjonsnedsettelse kan gjøre et studieløp både lengre og dyrere enn hva som er normert. Dette kan gjøre at noen ikke får fullført sin ønskede utdanning og dermed blir mindre attraktive i arbeidslivet.

Økonomiske virkemidler og fordommer

Rådet etterspør en grundigere gjennomgang av hvilke ekskluderingsmekanismer som gjør at mennesker med funksjonsnedsettelse ikke får tilgang til arbeidslivet. Rådet mener at myter og fordommer mot denne gruppen kan være en vel så sterk årsak til manglende innpass på arbeidsmarkedet som reelle grunner. Realiteten for de relativt få med store funksjonsnedsettelse som trenger særlige tiltak er blitt til myten om at alle med funksjonsnedsettelse trenger tilrettelegging. Teksten i utvalgets rapport kan leses slik at den bekrefter denne myten om mennesker med funksjonsnedsettelse i det den presenterer disse som en ustabil og lite effektiv arbeidsstyrke. At den enkelte kan ha reduserte valgmuligheter mht arbeidsliv betyr ikke at de har redusert arbeidsevne i det yrket de velger.

Rådet motsetter seg ikke økonomiske insentiver rettet mot arbeidsgivere for å få marginalisert arbeidskraft ut i jobb, slik som lønnstilskudd. Imidlertid vil de fleste mennesker med funksjonsnedsettelse *ikke* utgjøre ustabil arbeidskraft og burde dermed ikke trenge spesielle statlige garantier for å kunne delta i arbeidslivet.

Skatter og trygder

Utvalget behandler formues- og skattespørsmål på en måte som ikke tar hensyn til at enkelte grupper blir systematisk utestengt fra boligmarkedet. Både på grunn av manglende økonomi til å komme seg inn på markedet og på grunn av en generell mangel på tilgjengelige boliger har en større andel av mennesker med funksjonsnedsettelse problemer med å skaffe egen bolig. Dette er skjevheter som kan medvirke til økte forskjeller gjennom livsløpet, da personer med funksjonsnedsettelse ikke har lik mulighet til å opparbeide boligformue.

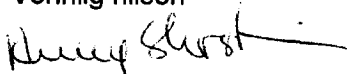
² http://www.shdir.no/vp/multimedia/archive/00054/SRLF_Stjern__2008_3_54429a.pdf

³ http://www.shdir.no/vp/multimedia/archive/00091/H_ringsuttalelse_SRL_91429a.doc

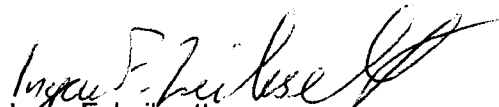
Utvalget skriver at å redusere eller fjerne avkorting i trygd ved arbeid muligens kan gjøre det mer lønnsomt å jobbe for stønadsmottagere, uten at de konkret ønsker å foreslå dette nå. I rådets "Forslag til tiltak for å øke yrkesdeltakelsen for funksjonshemmede " sendt til flere departement i januar 2009, sies det at å kombinere arbeid og trygd bør gjøres mer fleksibelt slik at alle brøker arbeid og trygd kan kombineres, også der uførhetsgraden er mindre enn 50 prosent⁴.

Ekstraavgifter i forbindelse med en funksjonsnedsettelse som ikke er kompensert gjennom skattesystemet eller andre bidragsordninger, er ikke drøftet i utredningen. Dette kan være uheldig ettersom slike utgifter kan ha stor betydning for den enkeltes faktiske inntekt. Dermed vil heller ikke en diskusjon om inntekt og fordeling bli ført på et fullstendig grunnlag.

Vennlig hilsen

Anny Skårstein
sekretariatsleder

Ingar F. Leikseth
seniorrådgiver

---

⁴ http://www.helsedirektoratet.no/vp/multimedia/archive/00095/Notat_arbeid_95719a.pdf